UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Idea Theologiæ Sacramentalis

Petrus <a Sancto Josepho>

Coloniæ, 1648

III. De sponsalibus ad Matrimonium requisitis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42272

Visual Library

res suas dimittant, sensum esse, non licere Ecclesiasticis uxores, quas ante susceptionem ordinum duxerunt, à se ita abjicere, ut victum & vestitum iis denegent.

Nota 2. Prædictam resolutionem intelligendam esse de Sacerdotio, Diaconatu, & Subdiaconatu; nam quòd spectat ad ordines, qui minores vulgò appellantur, legem continentiæ non esse iis annexam, satis constat ex *dist. 32.* & ex praxi Ecclesiæ. Neque obest quòd in Concilio Nicæno 1. *can. 3.* prohibetur, ne quis ex iis qui in clero sunt constituti, cum mulieribus habitet: per illa enim verba non intelliguntur omnes clerici, sed ii tantum qui in clero sunt constituti, tum obligatione servandi castitatem, quales sunt Sacerdotes, Diaconi, & Subdiaconi, qui propter votum continentiæ, eorum ordinationibus annexum, dicuntur in sacris constituti.

CAPUT III.

De sponsalibus ad Matrimonium requisitis.

RESOLUTIO I. *Ad valorem sponsalium requiritur promissio exterius facta.*]HIC enim sumimus sponsalia, pro futurarum nuptiarum promissione: quòd autem talis promissio exteriùs fieri debeat, ea ratione ostenditur, quia si esset interna, non modo non sufficeret ad sponsalia, verùm nequidem ullam obligationem induceret. In eo enim distinguitur promissio homini facta, ab ea quæ fit Deo, quòd hæc etsi interna obligat, quia Deus qui intuetur cor, eam acceptat. Illa verò non obligat, nisi ab homine acceptetur, ac proinde nisi signo aliquo exteriùs manifestetur. Sufficit autem sive hoc fiat verbis, sive scripto, sive alio quocumque modo qui ipsis contrahentibus mutuum consensum sufficienter exprimat. Imò interdum taciturnitas est signum sufficiens consensus, ut si parentes, aut tutores Titii pro eo præsente contrahant sponsalia, & ille sileat; tenetur enim consentire

sentire aut certè contradicere: quare si non contradicit, censetur consentire.

RESOLUTIO II. *Requiritur etiam ad valorem sponsalium, ut promissio sit mutua, & ex deliberatione ad peccatum sufficienti procedat.*] PRIOR PARS PROBATUR: nam cùm sponsalia sint veluti quædam Matrimonii inchoatio, sicut in hoc, ita & in illis obligatio & vinculum ex utraque parte esse debet. Unde si unus promittat, & alter promissionem accepret, nec vicissim repromittat, irrita sunt sponsalia. Et acceptans ad nihil tenetur, cùm nihil repromiserit; promittens verò tenetur sub mortali, per se loquendo, Matrimonium contrahere, si ex gratitudine aut benevolentia promisit, & alter diu repromissionem non differat, quia promissio fuit acceptata, & est de re gravi. Quod si promisit tantum per modum contractus respectivi, ut ordinariè contingit, ad nihil obligatur, nisi alter repromiserit.

Posterior pars suadetur: nam cùm sponsalia sub mortali obligent, talem deliberationem necessariò postulant, ut valida sint. Accedit quòd cùm sponsalia sint quædam dispositio ad Matrimonium, requirunt perfectam & plenam libertatem, quæ à ratione dirigente, & à voluntate libera procedat. Non requiritur tamen ea libertas, quæ ex maturo consilio, & omnium circunstantiarum prævisione procedit, cùm pueri septimo ætatis anno sponsalia validè contrahere possint, quo tempore maturo consilio præditi esse nequeunt. Cæterùm in dubio, an ad fuerit sufficiens deliberatio, nec ne, præsumendum est eam ad fuisse, donec aliud constet.

RESOLUTIO III. *Requiritur præterea ad valorem sponsalium, ut promissio fiat animo verè promittendi, adroque se obligandi.*] PROBATUR, quia cum sponsalia sint contractus utrinque promissorius & obligatorius, ea nequeunt subsistere, nisi contrahentes verè intendant promittere, seque ad servandum promissa obligare.

Unde

Unde si quis sponsalia contrahit fictè animoque se non obligandi, contractus non valet, adeoque ex vi promissionis non tenetur exequi quod promisit. Quòd si promittens habet animum verè promittendi, & se obligandi, non tamen promissum implendi, sponsalia valent, & qui ita promisit matrimonium inire tenetur. Cùm enim promissio verè & animo se obligandi facta fuerit, prava intentio non standi promissis, obligationem illam tollere non potest.

Notandum tamen 1. Eum qui fictè promisit, teneri ex probabiliori sententia, implere promissum, si fictæ promissioni juramentum apposuit. Nam etsi habuerit animum se non obligandi, & ex eo capite nulla oriatur obligatio, eò ipsò tamen quòd voluntariè Deum assumpserit in testem futuri matrimonii, Religio & reverentia erga ipsum postulat, ut id exequatur quod exteriùs promisit. Ea tamen non sunt vera sponsalia, neque ex iis oritur impedimentum publicæ honestatis, ob defectum veræ promissionis, quæ ad essentiam sponsalium pertinet.

Notandum 2. Eum qui fictè promisit matrimoniũ, etsi non teneatur, vi promissionis, exequi quod promisit, posse ad id teneri ratione injuriæ, aut damni illati. Sic qui defloravit virginem, sub spe matrimonii, quod ei fictè promisit, tenetur eam ducere; quia justitia commutativa obligat ad reddendum id quod debetur, ille autem debet ex justitia, consensum in futurum matrimonium, cùm sub spe illius, puella ei fecerit copiam sui corporis. In contractibus enim in quibus habet locum do, ut des, facio, ut facias, quando unus contrahentium, id de quo agitur explevit, tenetur alter ex justitia similiter idipsum exequi quod promisit, saltem si damnum illatum aliter resarciri non possit.

Excipe, nisi vir genere, aut divitiis fœminam notabiliter excedat, aut nisi ex variis indiciis facile potuerit fœmina deprehendere, se decipi à promittente. In

te. In quibus etiam casibus nulla requiritur compensatio ut plurimum, quia fœmina potiùs seipsam decepit, quàm decepta fuerit, & sibi imputare debet, quòd defiorata sit. Si tamen viri genus aut divitias ignorabat, vel ille ita promisit, ut vir prudens non potuisset facilè præsumere dolum, pecuniis satisfacere debet. At neque tunc tenetur defloratam ducere, cùm multo majus quid sit, eum tali fœminæ nubere, quàm eam ab illo fuisse defloratam: atque adeò compensatio multis partibus excedat damnum illatum.

RESOLUTIO IV. *Ut valeant sponsalia, ea debent contrahi inter personas ad matrimonium habiles, & quæ habeant ætatem à jure statutam.*] UT hoc clariùs percipias, *Observandum 1.* Non tantùm invalidè contrahere sponsalia eum, qui laborat impedimento dirimente, sed etiam qui habet impedimentum tantum impediens. Quia sicut prior invalidè spondet matrimonium. eò quòd inhabilis est ad illud: ita posterior invalidè sponsalia contrahit, quia non potest validè se obligare ad id, quod nonnisi illicitè fieri potest, quale est matrimonium cum tali impedimento.

Hoc autem procedit tantùm, quando impedimentum est perpetuum, quod scilicet tolli non potest sine dispensatione. Nam si sit temporale, potest eo affectu promittere matrimonium, pro tempore quo ablatum erit, & consequenter sponsalia contrahere; ut fit in impuberibus, qui valide contrahunt sponsalia, etsi ante annos pubertatis matrimonium validè inire nequeant. Nec refert quòd impedimentum perpetuum dispensatione tolli possit: nam eo affectus, non potest matrimonium alteri promittere, nisi sub conditione obtinendæ dispensationis, ac proinde ejusmodi promissio non erit absoluta, qualis esse debet ad sponsalia, donec dispensatio obtenta sit.

Observandum 2. Ad validè contrahenda sponsalia,

salia, requiri ætatem septem annorum completam. Dicitur autem illa ætas completa, ex communiori sententia, si ultimus dies septimi anni incœptus sit, non autem si desint aliqui dies. Quòd si malitia supplet defectum ætatis, ita ut pueri ante expletum septimum annum, sufficienti judicio præditi sint ad contrahenda sponsalia, possunt ante illud tempus determinatum, validè sponsalia inire, sicut in simili casu, matrimonium validè cõtrahitur ante annos pubertatis, ut dicetur infra. Quia illud tempus non præscribitur ut necessarium, sed quia jus præsumit, in ea ætate usum rationis illucescere.

RESOLUTIO V. *Sponsalia solvuntur ex mutuo consensu: Item per professionem emissam in Religione approbata, & per votum illius.*] PRIMA PARS PROBATUR, quia omnis res si dissolubilis sit, per easdem causas dissolvitur, per quas nascitur ex *cap. 1.* de regulis juris: atqui sponsalia ex mutuo sponsorum consensu nascuntur, & sunt dissolubilia, ergo per eorum consensum solvi possunt. Quòd verum est, etiamsi firmata sint juramento. Et in eo distinguuntur sponsalia à matrimonio, quod sive consummatum, sive duntaxat ratum sit, ex mutuo conjugum consensu, quoad vinculum solvi nequit.

Notandum est, autem hæc intelligi de sponsalibus puberum: nam quod spectat ad sponsalia impuberum, ea non possunt ex mutuo utriusque consensu solvi, quamdiu impuberes sunt: ne ob ætatis inconstantiam, & levitatem ingenii detur illis occasio sæpè sponsalia contrahendi, & ab iis resiliendi. Ubi vero eorum aliquis pubertatem adeptus est, potest ille resilire non expectata alterius pubertate, quod validè fiet si statim, id est, intra tres dies resiliat: secùs si non nisi eo tempore elapso contradicat: illud enim silentium pro consensu reputatur.

Secunda pars ostenditur: nam etiam matrimonium ratum hoc modo solvitur, ut infra dicemus. Imò si sponsus religionem ingrediatur, potest sponsa, non

expectata

expectata illius professione, contrahere sponsalia cum alio. Quia sponsus susceptione habitus religiosi satis ostendit se ex parte sua sponsalibus renunciare. Unde si egrediatur, non tenetur sponsa fidem illi datam servare, sive cum alio contraxerit, sive non. Si tamen eo egresso, sponsa velit cum illo matrimonium contrahere, tenetur ille fidem præstitam servare; cùm ea jure suo privata non sit.

Cæterum quòd dicimus de sponso ingrediente religionem, extēdi debet ad illum, qui post sponsalia vovet continentiam, vel susceptionem ordinis sacri, eum scilicet ex parte sua renunciare sponsalibus: teneri tamen contrahere, si ad hoc adigatur à sponsa, quæ propter vota illa sponsi, suo jure non est privata, ex communi sententia. Quòd si votum continentiæ præcessit, illud dirimit sequentia sponsalia. At verò susceptio ipsa ordinis sacri, sive præcedat, sive sequatur, sponsalia dissolvit.

Tertia pars suadetur, quia sicut se habent sponsalia ad matrimonium ratum, ita se habet votum profitendi in Religione approbata, ad professionem ipsam. Quemadmodum enim qui sponsalia iniit cum aliqua, tenetur illi nubere: ita qui votum profitendi emisit, tenetur profiteri. Atqui professio dissolvit ex utraque parte, matrimonium ratum: ergo & votum profitendi sponsalia eodem modo dissolvit.

Dixi, per votum profitendi: nam si tantum emittatur votum ingrediendi Religionem, sine animo profitendi, non puto hoc sufficere ad dissolvenda sponsalia: si enim ingressus ipse in Religionem non dissolvit illa ex parte ingredientis, ut dictum est: qua ratione dici potest, votum ingressus ea penitus dissolvere? Verum quia voventes Religionem ut plurimum intendunt in ea profiteri; hinc fit ut votum illud censeatur sponsalia penitus dissolvere, nisi sufficienter constet de opposita voventis intentione.

Hoc tamen limita, nisi relictus in sæculo grave aliquod damnum injustè incurrat, ex eo quod alter Religionem

ligionem ingrediatur; ut verbi causa, si sponsa relicta sit gravida, aut defiorata, aut talem familiaritatem habuerit cum sponso, ut inde gravis infamia sequatur, nisi simul contrahant. In hoc enim casu tenetur sponsus fidem in sponsalibus datam servare, & ab ingressu religionis abstinere. Quia votum illius, cum sit alteri valdè injuriosum, à Deo minimè acceptatum fuit, ac proinde non obligat.

RESOLUTIO VI. *Sponsalia etiam solvuntur per alia sponsalia, & per fornicationem.*] PRIOR PARS PROBATUR, quia qui cum secunda sponsalia contrahit, satis eo facto ostendit, se renunciare prioribus sponsalibus. Unde prior sponsa libera manet ab obligatione sponsalium, & potest cum alio contrahere. Si tamen ea nolit juri suo cedere, tenetur sponsus cum ea contrahere, & non cum posteriori. Imò quamvis illa prioribus sponsalibus renunciet, non tenetur sponsus ei nubere, cum qua secundò sponsalia iniit, quia cùm hæc sponsalia irrita sint, nullam obligationem inducere possunt.

Sed hic adverte, prædicta esse intelligenda, nisi sponsus à secunda priorum sponsalium ignara, copulam obtinuerit; adeò ut grave periculum infamiæ illi imminear, nisi eam ducat. In hoc enim casu puto eum teneri, cum posteriori contrahere, ut eo contractu reparet grave damnum ei illatum, præsertim cùm priori sponsæ nullum inde aliud damnum adveniat, ut suppono, quàm quòd ea non consequatur rem sibi in sponsalibus promissam. Quod damnum, ut liquet, non est tanti momenti, quanti injuria posteriori illata.

Si tamen posterior sponsa, matrimonio contracto moriatur, tenetur vir illius cum priori sponsa contrahere: obligatio enim quam cum illa spondendo contraxerat, non est extincta omnino per sequens matrimonium, sed tantum sopita, ad eum modum quo sopita tantum est obligatio illius, qui post votum religionis, matrimonium contraxit,

traxit, & consummavit. Quare sicut ille, mortua uxore, tenetur religionem ingredi: ita alter mortua uxore, tenetur cum priori sponsa matrimonium inire.

Posterior pars ostenditur: cùm enim ea sit justa causa divortii inter conjuges, non mirum est si sufficiat ad solvenda sponsalia. Si tamen innocens velit matrimonium contrahere, fornicarius ad hoc compelli potest. Et in hoc ambo sponsi sunt pares; quia non tantum sponsa, sed etiam sponsus fornicando, fidem in sponsalibus datam violat: quare sponsa non tenetur ei fidem datam servare.

RESOLUTIO VII. *Solvi quoque possunt, ex parte sponsalia, ob mutationem adeò gravem alteri supervenientem, ut si prævisa fuisset, ea hominem similis conditionis, & cordatum à contrahendis sponsalibus verè deterruisset.*] Talia sunt quæ sequuntur. *Primò* quando alter sponsus incidit in morbum aliquem contagiosum, & qui horrorem incutere solet, qualis est lepra, morbus Hispanicus, seu Neapolitanus, Epilepsia, &c. *Secundò* si fiat notabiliter deformis, ut si privetur naso, vel altero oculo; quamquam authores advertunt, majorem requiri deformitatem in sponso, ut sponsæ resilire liceat, quàm in sponsa, ut ea à sponso relinqui possit. Eo quòd non tanta exigi solet pulchritudo in viris, quàm in mulieribus. *Tertiò* si alter magnam bonorum jacturam faciat, ita ut alteri factus sit notabiliter inæqualis; quia hoc constitueret inæqualitatem in nuptiis, quæ prævisa ab iis meritò retrahere potest. Si tamen, non obstante gravi jactura bonorum, qui eam patitur manet æquè dives ac alter, & alioquì inter illos non est conditionum disparitas, puto jacturam illam non sufficere, ut alteri à sponsalibus resilire liceat. Quòd si hæreditas alicui eorum de novo supervenerit, non propterea potest ille sponsalia dissolvere, eo quòd alter non est pejoris conditionis quàm anteà esset, dum sponsalia inita fuerunt.

Quòd

Quòd autem dicimus de jactura bonorum, dicendum etiam est de jactura famæ. *Quartò* magna sævitia, & morum asperitas de novo cognita; si enim ea sufficit ad celebrandum divortium inter conjugatos, à fortiori sufficiet ad dissolvenda sponsalia. *Quintò* si probabiliter timeatur ex contractu matrimonii, infelix exitus, aut grave scandalum; ut quia inter sponsos ipsos grave odium natum est, aut quia graves inimicitiæ inter eorum parentes exoriuntur, quæ facilè sedari non poterunt, si nuptiæ celebrentur. Non tamen sponsalia rescindere licet, ob leves minas, terroresque, qui interdum jactari solent, quique facilè concidunt celebratis nuptiis, ut patet experientia.

Quo loco advertendum est, non modo fas esse à sponsalibus resilire, quando mutatio gravis sponsalibus supervenit, sed etiam quando ea præcessit, in contractu tamen ignorata fuit. Quòd si tali mutatione cognita, sponsus sciens se habere jus resiliendi à sponsalibus, sponsam cognoscat, eo actu videtur renunciare juri suo, & sponsalia rata habere. Quare si eorum dissolutionem posteà petat, Judex eum audire non debet, ut in simili dicemus infra de conjuge, qui ad uxorem accedit, cognita sufficienti causa divortii, propter adulterium ab ea patratum.

RESOLUTIO VIII. *Quando quis est in mora, seu quando per ipsum stat, quominus sponsalia tempore debito compleãtur, alter manet liber ab obligatione sponsalium.*] UT hoc intelligas *adverte*, sponsalia duobus modis contrahi posse, primò ita ut nullum tempus eis præfigatur, quo nuptiæ celebrandæ sint; & tunc etsi unus sit in mora, ex legitima causa, non propterea alter per quem non stat quominus matrimonium contrahatur, ab obligatione sponsalium liber remanet; si tamen dilatio sit tanta, ut ex prudenti judicio credibile non sit, alium voluisse ad eam se obligare, esto sit inculpabilis, poterit ille qui non est in mora, à sponsalibus resilire.

Alio

Alio modo celebrari possunt sponsalia, adjecto certo termino intra quem compleri debeant. Et hoc dupliciter fieri potest. Primò ita ut nisi intra tale tempus ineatur matrimonium, is per quem non stat, liber sit ab obligatione sponsalium. Et tunc certum est, elapso tali termino sponsalia dissolvi, ex parte illius qui non est in mora, seu per quem non stat, quin nuptiæ celebrentur. Unde potest resilire, si velit, saltem quando alter culpabiliter est in mora. Imò & ex probabiliori sententia, quando illius mora à culpa excusari potest. Quia sicut in aliis contractibus, ita & in isto contractu sponsalium, ut rescindatur sufficit, quòd conditio de qua partes mutuò convenerant, adjecta non sit etsi ex neutrius culpa id proveniat.

Secundò potest præfigi certus terminus sponsalibus, ea intentione ut eo elapso, qui est in mora possit cogi ad celebrandum nuptias; & tunc perspicuum est, statim post illum terminum assignatum, non manere liberum ab obligatione, eum per quem non stat, quominus compleantur sponsalia, sed tantum habere jus cogendi alium, ut stet promissis. Unde si requisitus tantum protrahat nuptias, ut probabiliter videatur sponsalibus renunciare, aut manifestè peccet moraliter protrahendo sine causa, fas est alteri à sponsalibus resilire. Quod verò spectat ad eum qui est in mora, sive culpabiliter, sive inculpabiliter, certum est eum non fieri liberum à fide data: atque adeò teneri contrahere, si alter qui habet jus rescindendi sponsalia cedat juri suo.

RESOLUTIO IX. *Quando sponsus in terras remotas se transfert, quia sponsalibus renunciare censetur, sponsa manet libera ab illo.*] QUOD tamen aliqui *limitant. Primò* nisi ex consensu sponsæ discedat; sed adde, dummodo ex nimia sponsi mora, grave periculum incontinentiæ sponsæ non immineat, aut non urgeat alia necessitas contrahendi matrimonium cum alio. Nam in his casibus sponsa non censetur se

obligasse ad fidem servandam, etsi sponso licentiam discedendi dederit.

Limitant secundò, nisi sponsus ex causa necessaria, diutiùs abesse cogatur: tunc enim ajunt sponsam debere expectare, donec impedimentum illud ablatum sit. Sed hoc falsum est, nisi supponas primò, nullum terminum sponsalibus fuisse appositum, ut patet ex antedictis. Item sponsam nullum ex ea mora grave incommodum incursuram.

Limitant tertiò, nisi sponsus existens intra provinciam, plusquam biennio absit; existens verò extra provinciam, intra triennium non redeat. Verum existimo sponsam non ita teneri toto illo tempore expectare, quin possit Judex Ecclesiasticus, spectatis circunstantiis omnibus, maximè verò damnis, aut periculis quibus sponsa ex longa mora, subesse potest, certum tempus præfigere, ut interim moneatur sponsus, quod nisi intra illud redeat, sponsa libera manebit ab obligatione cum illo contracta.

Limitant quartò, nisi spes sit eum brevi rediturum. Et hæc limitatio legitima est, tum quia in eo casu sponsus non censetur sponsalibus renunciare: tum quia ex brevi mora nullum sponsa incursura est damnum, propter quod rationabiliter à fide data resilire possit.

Porro quod dicimus de eo qui aliò se transfert, etsi rediturus sit, à fortiori dicendum de eo qui post sponsalia, in terras remotas domicilium suum transfert. Sponsa enim non tenetur eum sequi, nisi aliter inter eos conventum sit. Et multo minus si sponsus vagari velit: ea enim conditio est nimis dura, ut ad eam censeatur sponsa se obligasse.

CA-